

נשיאים ורוח

ואכן, ההיסטוריה חוזרת על עצמה. לפני כארבעים שנה הודחה המפלגה הרפובליקנית התורכית אחרי שילטון רצוף של 25 שנה. יריבתה הצליחה להדיחה בעשר תה שימוש בסיסמאות "יותר גרוע לא יכול להיות", או "עשרים וחמש שנות שילטון הפכו את המפלגה הרפובליקאית למסואבת ומושחתת". שנתיים בלבד את רי שניתנו לדמוקרטים הצעירים מוסרות השילטון, הגיעה תורכיה לשפל כלכלי מדיני וחברתי כמוהו לא ידעה מעודה. רק פוטש צבאי הדח את המפלגה הדמוקרטית מהשילטון.

לתעתק כמעט זהה אנו עדים בארץ. תחת הכותרת "נשיאים ורוח" הייתי מביא דיר את העובדה שמר בגין נוהג לעדכן את נשיא-המדינה מדי פעם בהתפתחויות הפוליטיות. יש בכך מידה לא קטנה של צביעות וזריית חול בעיני הציבור. בכך שומר בגין, לכאורה, על ציביון דמוקרטי, אך למעשה הוא אינו טורח לעדכן את אותם הגופים אשר חייבים להיות בתמונה, כגון הממשלה או ועדת-החונן והביטחון. בתוך כל השלילה מצוי גם צד חיובי כלשהו. ראש-משלתנו קיים לפחות חלק, ממה שהבטיח מייד אחרי הבחירות כשהצי (ביחס להתנחלויות) "לא עוד קדום אלא הרבה אלוני ממרא". נכון שלא הוקם ולא אלו מרא נוסף אחד, אולם מאידך אין גם עוד קדום.

אליעזר צוקר, רמת-גן

הסנטימנט והדולאר

כמי שחזר זה עתה מביקור (מישפחתי) ארוך בארצות-הברית הופתעתי לגלות שהציבור בארץ אינו מעריך כלל את מידת הסחף הקיימת בדעת-הקהל האמריקאית כלפי מדינת-ישראל. אפילו באמצעי-התיק שורת, בהם שולט המיסד היהודי, הפכה ישראל למיטרד ולמיכשול ההולך ומעיק יותר ויותר. האהדה הכללית והספונטאנית, ממנה נהנתה ישראל בעבר אצל האזרח האמריקאי הממוצע, הולכת ונעלמת ואפילו לדיבורים על "הדמוקרטיה היחידה במזרח-התיכון" ועל "ההתחייבות המוסרית" של ארצות-הברית לקיומה של ישראל הן עכשיו רק מליצות, שאיש אינו מתייחס אליהן ברצינות. המליחמה הגלויה שהכריז זה ממשלת-ישראל על ארצות-הברית אינה זוכה לאותה תמיכה גם בקרב היהדות, כפי שהדבר מוצג בארץ. שמעתי לא מעט טענות כי ישראל היא האחריות לירידת ערך הדולאר בעולם. כאשר הדברים מגיי עים לכיסו של האמריקאי ולדולאר היקר לו מכל — אין ערך לסנטימנטים והתחייבויות. כדאי שמנהיגי ישראל יקחו זאת בחשבון בהכרזותיהם על כך שאין הם מורכבים לקבל את "תכתובי" וושינגטון.

ישראל לבאי, תל-אביב

הזכות המוסרית

אני רוצה להגיב בכמה מילים על רשימתו של דודו וייזר (פורום העולם הזה 2151) ובעל דעות דומות המתפרסמות בעיתונכם. דוד וייזר מציג תמונה פשטנית. הוא מכיר רק דבר אחד בתמונה: נישול הפליטים הערבים שברחו ב-1948, הנראה לו כעוול משווע.

כל מי שמעיין באירועים שהתרחשו לפני הקמת המדינה ואחריה יודע, שעוד לפני הכרזת המדינה הותקף היישוב היהודי בידי כוחות ערבים לאומניים מזוינים. מנהיגי ערביי ארץ-ישראל לא נתנו ליהודי די הארץ שום ברירה אלא לעמוד על נפישם. ההצדקה המוסרית למאבק של יהודי ארץ-ישראל היתה הזכות הבסיסית שאין למעלה ממנה: זכות ההגנה על הקיום. אפשר בהחלט להתווכח מי הוא האשם בהחרפת היחסים בין שני העמים עד למלחמת-העצמאות. אבל אי אפשר להטיל ספק בכך שההצדקה למלחמת-העצמאות ולחיי לופי האוכלוסייה שבאו בעקבותיה נובעים מזכות ההגנה העצמית של היישוב היהודי בארץ.

הדרך ההומאנית האחת לפיתרון הבעיה הפלסטינית היא שלום אמתי והפניית כל המשאבים, המופנים כיום לצרכים צבאיים, ליישוב הפליטים הפלסטיניים במקומות פנויים ובעלי פוטנציאל כלכלי במדינות המזרח-התיכון. הדרך הזאת מחייבת להתגבר על תעמולת מילחמה המסתמכת על סילוף ההיסטוריה.

אפרים שטיינמן, קיבוץ אפק

השלום ז"ל

הלו? זה העולם הזה? קראתי את גירתו של אורי אבנרי (מיבצע טויר, העולם הזה 2155) על הסיבות שגרמו לכישלון שיחות-השלום בין ישראל ומצרים, ולא האמנתי למראה עיני. לפתע אין אלה כבר בגין הרשע ומשה דיין הגבל, שהכשילו את הסכם-השלום. פתאום נעלמה ההלקאה העצמית על כך שאנו רוק אנו מכשילים כל סיכוי לשלום. בפעם הראשונה קראתי מעל דפי העולם הזה, שייתכן וגם הערבים, וביכללם נשיא מצרים, אשמים בהכשלת הסכם-השלום במיתכונ. ולא רק הם, אלא גם נשיא ארצות-הברית נושא באחריות. אכן, הגיעו ימות המשיח, אם אורי אבנרי עצמו מוכן להודות בכך.

אומנם פטור בלי כלום אי אפשר, ואבנרי מבקש להטיל את האשם במיקצת גם על בגין, משום שלא הבין את מצבו החוץ של

אליסאדאט ולא המשיך לוותר לו. אבל אם זאת האשמה היחידה שנושא בגין על כתפו — אשריו וטוב לו. איך אמרו חכמים: מה שלא עושה השכל — יעשה הזמן. ונראה שהזמן פקח גם את עיניכם.

צבי יהודה, רמת-גן

אני מסכים עם הנחתם של אותם מנהיגים ערבים אלמוניים, שאורי אבנרי מצטט אותם כי "אנור אליסאדאט לא היה מעז היום לחתום על חוזה-שלום עם ישראל, גם אילו הסכימה ישראל לתנאיו". הניסיון של החודשים האחרונים מלמד כי כל כניעה ישראלית לתנאיו של אליסאדאט גוררת אחריה תביעות חדשות מצידו וכי הוא מנסה להציב בפני ממשלת-ישראל תנאים, שלא רק היא לא תוכל להסכים עימם, אלא שגם היונים בישראל מגור עים מלאמצם. אין זה משנה אם הסיבות לכך הן אלה שהעלה אבנרי או אחרות — העובדה נשארת כפי שהיא: לא ישראל הכשילה את המו"מ אלא מצריים. ויתורים ישראלים נוספים רק יגבירו את התיאבון הערבי. לפיכך הגיעה השעה לומר למצריים: עד כאן ולא יותר. תם גבול הוויתורים.

עזרא חדר, תל-אביב

מנחם בגין חגג השבוע את ניצחונו בהופעה פומבית הוא טען כי העולם הנאור כלול רואה עתה כי לא ישראל היא שהכשילה את הסכם-השלום אלא מצריים. ועל כך אפשר לומר: עוד נצחקו כזה ואבדנו יוסי ספיר, תל-אביב

לאט לאט יוצא המרצע מתוך השק. מסתבר כי לא נימוקים אידיאולוגיים או פוליטיים גורמים לאי הסכמתה של ישראל להקמת מדינה פלסטינית בשטחים הכבושים, וגם לא החשש המדומה מפני האיום הצבאי שמדינה כזאת עלולה לאיים על ישראל. הסיבות הן מטרילאטיות ופרוריות: מקורות המים של ההקלאות הישראליים נמצאים ברובם בגדה המערבית וברצועת עזה, כפי שהודה השבוע נציב המים. כוח-העבודה הוול לתעשייה ולבניין בישראל נמצא אף הוא בשטחים. ואם להור סיף לכך גורמים נוספים, כמו שטחי אי-מונים לצח"ל, נגיע למסקנה המתבקשת מאלה, שהטעון כי "זכותנו ההיסטורית" על ארץ-ישראל אינו אלא על-ההתאנה, שנועד לכסות את הערווה המוסרית, שי היא ההצדקה האמיתית להמשך הכיבוש. חיים הירש, חולון

9	8	7	6	5		4	3	2	1
	14		13	12			11		10
		19	18	17	16		15		
	23	22			21			20	
27			26			25			24
				30			29	28	
				32			31		
37	36		35				34		33
		42		41	40	39			38
			47		46	45	44	43	
				50		49		48	
				52		51			
60	59	58	57	56		55	54		53
		64		63	62		61		
		69		68	67		66		65
			73	72			71	70	
				75			74		
80		79	78				77		76
	87	86		85		84	83		82
		91			90		89		88
			96		95		94	93	92
	103			102		101	100		99
				105					104

בשנה העיברית: 104 (ברוטאלי: 105)

מאמר:

- ציפור סגנונית: 5 קיבוץ בארץ;
- צאצא: 11 זכר בבקר; 13 רסיסי;
- לילה: 14 אביון; 15 שם דורכים את הענבים; 16 מגופה; 18 בתיקול; 20 יהיר; 21 סבון; 22 קריאת צער; 24 כרמירעה; 25 יתיו; 26 בירת מארוקו; 28 ... צופים; 30 מהלומה; 31 שירה; 32 זה הוא; 34 אריג דק מובחר; 35 נסיון רב; 38 חוה חקלאית; 39 משמש בקפיצה לגובה; 41 מילת-יחס נפוצה; 42 מטבע קטנה; 43 נהר באפריקה; 45 ארגון; 47 שנשמה באפו; 48 מוט דק; 50 עובד בית-המרחץ; 51 ענף; 52 אנא; 54 היה מלך ישראל; 57 לאל-תר; 61 קרס; 62 רצון עז; 64 מאור קטן; 65 מימטר; 66 תן לי!; 67 רמס בעקבו; 69 מחול אצילי; 70 יופי; 71 עיר במרכז הארץ; 74 סוס אציל צעיר; 75 דומה ל-; 77 הפצר! 78 שם מכינים יין; 81 הסתובבו; 83 מכיניו האלוהות; 85 בגד-שרד; 86 בית הפרה; 88 קוסם; 89 תורת הלימוד; 91 קריאת-יגון; 93 בוא הנה! 95 השקפה; 96 תרופה; 98 מספיק! 100 מכנים בבריתו של אברהם; 102 בתוכו; 103 חודש